

Araştırma Makalesi/Research Article

Ukraynalı Mülteciler Örneği Üzerinden Avrupa'nın Mültecilere Bakış Açısının Değerlendirilmesi

Özlem Işığışık* - Selami Kariman**

(ORCID: 0000-0002-5092-9999 - 0000-0002-6067-0343)

Makale Gönderim Tarihi

18.11.2022

Makale Kabul Tarihi

25.12.2022

Atıf Bilgisi/Reference Information

Chicago: Işığışık, Ö., Kariman, S., "Ukraynalı Mülteciler Örneği Üzerinden Avrupa'nın Mültecilere Bakış Açısının Değerlendirilmesi", *Vakanüvis-Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, 7/Özel Sayı: Dr. Mahmut Kırkpınar'a Armağan: 1582-1612.

APA: Işığışık, Ö., Kariman, S. (2022). Ukraynalı Mülteciler Örneği Üzerinden Avrupa'nın Mültecilere Bakış Açısının Değerlendirilmesi. *Vakanüvis-Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, 7 (Özel Sayı: Dr. Mahmut Kırkpınar'a Armağan), 1582-1612.

Öz

Dünya'nın farklı bölgelerinden pek çok insan, savaş, yoksulluk ve doğal afet gibi sebeplerle bulunduğu coğrafyayı terk ederek daha iyi bir gelecek ve yaşam amacıyla başka ülkelere göç etmektedir. Rusya'nın Ukrayna'ya askeri operasyon başlatması ile birlikte milyonlarca Ukrayna vatandaşı, Avrupa ülkelerine geçerek mülteci durumuna düşmüştür. Avrupa ülkeleri de Ukraynalı mültecilere açık kapı politikası uygulamış ve büyük bir destek vermiştir. Ancak

* Prof. Dr., Bursa Uludağ Üniversitesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, Türkiye, ozlemi@uludag.edu.tr.

Prof. Dr., Bursa Uludağ University, Main Discipline of Labour Economics and Industrial Relations, Türkiye.

** Doktora Öğrencisi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, Türkiye, selami.kariman@bilecik.edu.tr.

PhD. Candidate, Bursa Uludağ University, Main Discipline of Labour Economics and Industrial Relations, Türkiye.

Avrupa ülkelerinin yıllardır Asya, Afrika ve Ortadoğu gibi bölgelerden gelen mültecileri kabul etme konusunda katı bir tutum sergilemiş olması, Avrupa'nın mülteciler arasında ayırım yaptığı eleştirilerini de beraberinde getirmiştir. Bu çalışmada Avrupa'nın Ukraynalı mülteciler ile diğer ülke mültecileri arasındaki politika farklılıkları üzerine eleştirel bir değerlendirme yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Mülteci, Ukrayna, Avrupa

Evaluation of Europe's Perspective on Refugees Through the Case of Ukrainian Refugees

Abstract

Many people from different parts of the world leave their geography due to reasons such as war, poverty and natural disasters and migrate to other countries for a better future and life. With Russia's military operation in Ukraine, millions of Ukrainian citizens have passed to European countries and become refugees. European countries have also implemented an open-door policy and given great support to Ukrainian refugees. However, the fact that European countries have taken a strict attitude towards accepting refugees from regions such as Asia, Africa and the Middle East for years has brought along criticisms that Europe distinguishes between refugees. In this study, a critical evaluation will be made on the policy differences of Europe between Ukrainian refugees and refugees from other countries.

Keywords: Migration, Refugee, Ukraine, Europe

Giriş

Avrupa ülkeleri, II. Dünya Savaşı sonrası belirli bir refah seviyesini yakalamış ve Avrupa'da tekrar çatışma ortamının çıkmasının önüne geçmiştir. AB'nin kurumsal bir yapıya bürünmesi ve demokrasinin iyice güçlenmesi Avrupa ülkelerinin ekonomik olarak büyümesine de katkı sunmuştur. Avrupa ülkelerinin büyük bir gelişmişlik seviyesine ulaştığı bu dönemde dünyanın diğer ülkelerinde yaşanan sorunlardan kendilerini uzak tutabilmişlerdir. Sorunlu bölgelerden Avrupa'ya gelen mülteci sorunu ile karşı karşıya kalınca uyguladığı katı politikalar ile mültecileri Avrupa'dan uzak tutmaya çalışmıştır. Afrika, Afganistan, Ortadoğu bölgelerinden gelen mültecilere uygulanan bu sert

politikaların, Rusya'nın Ukrayna'ya saldırması sonucu ortaya çıkan Ukraynalı mültecilere uygulanmadığı görülmektedir.

Suriye, Afganistan, Yemen vb. ülkelerde yaşanan çatışmaların yıllardır devam etmesine ve bu bölgelerden kaynaklı olarak ortaya çıkan mülteci sayılarına bakıldığında Ukraynalı mültecilerden daha fazla sayıda olduğu görülmektedir. Buna karşın Avrupa, Rusya-Ukrayna savaşıyla ortaya çıkan mülteciler için 'en büyük' mülteci krizi kavramını kullanırken diğer mültecileri görmezden gelmesi veya daha az önemsemesi Avrupa'nın mültecilere bakışını ortaya koymaktadır. Suriyeli mülteciler konusunda da uzun bir süre sesiz kalan Avrupa, Akdeniz ve Ege Denizinden Avrupa'ya geçmek isteyen mültecilerin teknelerinin batması sonucu hayatlarını kaybeden mültecilerin görüntülerinin basında yer alması kamuoyunda tartışmalara sebep olmuş, bu tartışmalar neticesinde mülteciler arasında ekonomik durumları iyi ve vasıflı olanların bir kısmını kabul etmiştir.

2022 yılının, pandeminin sona ereceği ve uluslararası alanda insan hareketliliğinin tekrar normalleşeceği bir dönem olması beklenirken, Rusya'nın şubat ayında Ukrayna işgaline başlamasıyla milyonlarca Ukraynalı yollara düşmüş ve evlerini, yurtlarını terk etmek zorunda kalmışlardır. Çoğunlukla komşu ülkelere sığınan Ukraynalı mültecilerin bir kısmının da savaşın yoğun olarak yaşandığı doğu bölgelerinden batı bölgelerine doğru hareket ettiği görülmektedir.¹

Ukrayna ve Rusya arasındaki gerginlik 2014 yılında Kırım'ın Rusya tarafından ilhak edilmesine kadar dayanmaktadır. İki ülke arasındaki bu gerginlik Rusya'nın Şubat 2022'de Ukrayna'nın bazı bölgelerine başlatmış olduğu operasyonlar sonucu daha da artmıştır. Ukrayna'nın Rusya tarafından saldırıya maruz kalmasının önemli sonuçlarından bir tanesi Ukrayna'dan Avrupa ülkelerine doğru başlayan kitlesel göç eylemleri olmuştur. Avrupa Birliği, bu göç dalgasına çok hızlı bir tepki vermiş ve geçici koruma statüsü adıyla çıkarmış olduğu kanun çerçevesinde Ukraynalı mültecileri koruma altına almıştır. Bunun yanında Avrupa medyasının yanı sıra siyasi kurumları ve politikacılar Rusya işgali ile ortaya çıkan göç dalgası için 'En büyük mülteci krizi

¹ İbrahim Sirkeci, 'Ukrayna savaşı ve büyük kriz', *Göç Dergisi*, (2022), s. 179-180.

'kavramını kullanarak durumun vahametine dikkat çekmeye çalışmışlardır.²

Rusya'nın Ukrayna topraklarına yönelik başlatmış olduğu savaş sonucunda olaya taraf olan ülkeler kadar Avrupa ülkeleri de derinden etkilenmiştir. Başta Polonya olmak üzere pek çok Avrupa ülkesi Rus tehditlerinden dolayı güvenlik kaygısı taşımaya başlamış ve bölgede yeni bir olağanüstü döneme girilmiştir. Güvenlik kaygısının yanı sıra Ukrayna topraklarından yaklaşık 5,5 milyon Ukrayna kökenli mültecinin Batı'ya doğru hareketlenmesi Avrupa'nın en önemli sorunlarından biri olmuştur.³

Genel olarak mülteciler konusunda sessiz kalan ve kamuoyunun tepkisine göre karar veren Avrupa Ülkeleri, henüz Rusya'nın işgali başlamamışken Ukraynalılara yönelik açıklamalarda Ukraynalı mültecilerin tamamının kabul edileceği ve onlara her türlü imkânın sağlanacağını dile getirdiler. Nitekim Avrupa, daha önceki mülteci krizlerinde genellikle beklemeyi ve kamuoyundan gelen tepkilere göre harekete geçmeyi tercih etmiştir. Avrupa'nın Ukrayna konusunda alışagelmış politikasından farklı olarak hızlı karar alması sayesinde çok kısa sürede milyonlarca Ukraynalı Avrupa'ya geçmiştir.

Suriye savaşı ve Afganistan'ın işgali ile ortaya çıkan mülteci krizinde sınırlarını kapatan hatta sınırlarını duvarlarla, tel örgüleriyle kapatan Avrupa ülkeleri mültecilerin geçişini engellemek için yoğun bir çaba göstermiştir. Bununla beraber Avrupa'ya geçmeyi başaran mültecilerden bir kısmını Türkiye ile yaptığı 'Geri Kabul' anlaşması çerçevesinde Türkiye'ye göndermiştir. Avrupa'nın Dünyanın diğer bölgelerinden gelen mültecilere yönelik almış oldukları bu tedbirlere karşın, Ukraynalılara sonuna kadar kapıları açmalarının altında yatan temel etkenler nelerdir? Ukraynalıların Avrupalı olarak görülmesi, dini olarak kendilerine yakın hissedilmesi, beyaz olmaları, Ukrayna'nın Avrupalıları Rusya'dan coğrafi olarak ayırması ile Rusya'dan doğrudan gelecek tehlikelerden koruduğu gibi faktörler etkili olmuştur.

² Armağan Take Lloyd, İbrahim Sirkeci, 'Ukrayna'dan mülteci akışına uzun vadeli bakış: Savaş, göç ve güvensizlikler', *Göç Dergisi*, (2022), s. 265-280.

³ Hacı Mehmet Poyraz, 'Rusya-Ukrayna savaşının Avrupa'ya yansımaları', *SETA Analiz*, (2022), s.16.

Göç

Geçmişini çok eskilere dayanan göç olgusuna sosyolojik açıdan bakıldığında, kişi veya toplulukların farklı nedenlerle mekânsal olarak yer değiştirmesi sonucu eyleme evrilen, eylemin nihayete ermesinden sonrada çeşitli etkileri süren bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Bireyin veya grupların göç kararı almasına sebep olan itici faktörlere bakıldığında, doğal ve sosyal çevre ön plana çıktığı görülmektedir. Bu çevreler birey veya toplulukların ekonomik-kültürel açıdan tatmin etmediği zaman reddedilir ve bunun sonucunda göç başlamış olur. Bu bağlamda göç, bireylerin ya da grupların yaşadıkları bölgelerden ayrılarak kalıcı veya geçici olarak yeni bir yerleşim yerine gitmeleri olarak ifade edilebilir. Göç hareketi, bir mahalleden başka bir mahalleye, kırsal bölgelerden kentsel gölgelere doğru ülke içinde yer değiştirme şeklinde olabileceği gibi, bir ülkeden başka bir ülkeye olan dış göç şeklinde de olabilmektedir.⁴

Göç, mülti disiplinli bir kavram olması sebebiyle tanımı da çok farklı şekillerde yapılabilmektedir. Buna göre göç, insanların yasadıkları coğrafya ve sosyo-kültürel çevreden ayrılarak yeni bir coğrafya ve sosyo-kültürel çevrede ikamet etmeye başlaması olarak tanımlanabilir.⁵ Uluslararası Göç Örgütü'nün yapmış olduğu tanıma göre göç, bir veya birden fazla insanın bir devletin sınırları içinde veya bir devletin sınırlarını geçerek başka bir devletin topraklarına geçmesi olarak ifade edilmiştir. Bununla beraber göç olgusunun, süresi, yapısı ve nedenine bakılmaksızın insanların yer değiştirmesi olarak ifade edilebilir. Bu tanıma mülteci ve sığınmacı statüsünde olanlar, göçmenler ve aile birleşimi yoluyla göç edenler gibi farklı sebeplerle göç edenler de dâhildir.⁶

Göç kavramı; kişilerin hayatlarını sürdürdükleri topraklardan, aşına oldukları sosyal çevrelerinden, sahip oldukları maddi varlıklarından, özetle toplumsal yapının birçok imkânından isteyerek veya zorunlu sebeplerle uzaklaşarak yeni yaşam alanlarına doğru yelken açması

⁴ Sabri Çakır, 'Geleneksel Türk kültüründe göç ve toplumsal değişim', *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi Journal of Social Science*, (2011), s. 129-142.

⁵ Esma Durugönül, 'Sosyal değişim, göç ve sosyal hareketler', *II. Ulusal Sosyoloji Kongresi: Toplum ve Göç, DİE*, Ankara, (1997), s. 95-100.

⁶ IOM, *Uluslararası Göç Hukuku, Göç Terimler Sözlüğü*, İsviçre, (2009), s.35.

olarak tarif edilebilmektedir.⁷ Diğer bir ifade ile göç kavramı, genel olarak “yer değiştirme hareketi” olarak tanımlansa da toplumun siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik, yapısı ile ilgili olup pek çok nedeni içinde barındırmaktadır. Göç eylemi gerçekleştiğinde insanlar kültürlerini, yeteneklerini, sorunlarını, değerlerini ve alışkanlıklarını da kendileri ile beraber gittikleri bölgelere taşımaktadır.⁸

Göç İle İlgili Kavramlar

Literatürde göç olgusu ile ilgili çok sayıda kavram yer almaktadır. Aşağıda konuyla ilgili olan mülteci, sığınmacı, göçmen, transit göç, iç göç, dış göç ve zorunlu göç gibi kavramları ile ilgili tanımlara yer verilmektedir.

Mülteci: 1951 tarihli Birleşmiş Milletler Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşmesinde yer alan 1967 tarihli Mültecilerin Statüsüne İlişkin Protokol deki tanıma göre, vatandaşı oldukları ülkeden çeşitli sebeplerle(savaş, siyasi istikrarsızlık, doğal nedenler gibi) ayrılmak zorunda kalan ve geçerli sebeplerle dönemeyen veya dönmek istemeyen kişiler mülteci statüsünde kabul edilmektedir.⁹ Mülteci statüsü almış olan kişileri gittikleri ülkelerde kalıcı haklara sahip olmaktadır.

Sığınmacı: Henüz mülteci statüsüne sahip olmayan, bu statüye sahip olmak için uluslararası koruma arayışı içinde olan kişilere verilen statüdür. Resmi statüleri değerlendirme aşamasında olan sığınmacıların göç etme sebepleri mültecilerle benzerdir. Sığınmacılar yasal olarak mülteci statüsüne geçmek için bekledikleri sürelerde geldikleri ülkeye isteği dışında geri gönderilemezler ve temel haklarının korunması gerekmektedir.¹⁰

⁷Aykut Toros, ‘Sorunlu bölgelerde göç’, *Global Strateji Enstitüsü*, Ankara, (2008), s.9.

⁸Stephen Castles ve Mark J. Miller, ‘Göçler Çağı Modern Dünya’da uluslararası göç hareketleri’ *İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları*, (2008).

⁹Nezih Orhan, ILO, *Mültecileri Anlamak, Mültecileri Anlatmak*, 27.08.2022 tarihinde https://dspace.ceid.org.tr/xmlui/bitstream/handle/1/1747/wcms_734370.pdf?sequence=1&isAllowed=y, Adresinden alındı.

¹⁰ BMMYK (UNHCR), Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği, *Dünya Mültecilerinin Durumu 2000: İnsani Yardımın Elli Yılı*, Ankara, (2001).

Göçmen: Kişisel tercihler sonucu ve dışarıdan herhangi bir zorlama veya baskı olmadan bireyin hür iradesiyle göç ettiği bir durum olarak kabul edilmektedir. Göçmenler, hem kendilerinin hem de ailelerinin gelecekteki beklentilerini daha da yükseltmek amacıyla başka bir ülkeye veya bölgeye yalnız veya aileleri ile birlikte göç ederler.¹¹ Göçmenler, mülteci ve sığınmacılarından farklı olarak gönüllülük esasını çerçevesinde göç etmektedirler.¹²

Transit göç: Ülkesinden ayrılıp başka bir ülkeye gitmek isteyen kişi veya gruplar ulaşmak istedikleri ülkeye gidinceye kadar farklı ülkelerde beklemeleri söz konusu olabilmektedir. Buradan hareketle kişi veya grupların asıl varmak istediği bölge veya ülkeye ulaşmak için yol güzergâhında bulunan herhangi bir ülkede(geçiş ülkesi) geçici olarak barınması durumuna 'transit göç', bu kişilere 'transit göçmen' olarak ifade edilmektedir.¹³

İç göç ve Dış göç: İç göçün tanımına bakıldığında; herhangi bir ülkenin sınırları içerisinde gerçekleşen genellikle kırdan kente doğru olan göçler olarak ifade edilmektedir. Dış göç ise; bir ülkenin sınırlarından geçerek başka bir ülke sınırlarına doğru olan göç şeklinde ifade edilmektedir. Dış göçün sebeplerine bakıldığında; ülkelerin yaşadığı ekonomik sıkıntılar, savaşlar, istilalar, bulaşıcı hastalıklar vb. nedenler olduğu görülmektedir. Bununla beraber bireyler ve aileler ve daha iyi şartlarda yaşamak üzere daha iyi imkânlarla sahip olan ülkelere göç ederler.¹⁴ Buna ek olarak dış göç, yaş veya cinsiyet ayrımı olmadan toplumun her kesimini içinde barındıran kitlesel bir eylem olma özelliği göstermektedir.¹⁵

Zorunlu göç: Genel olarak insan hakları ihlallerinden, şiddet içeren durumlardan veya insan kaynaklı ya da doğal felaketlerden korunmak amacıyla insanların buldukları bölgeleri zorunlu veya mecbur

¹¹ ILO, Göç Terimleri Sözlüğü. *Uluslararası Göç Hukuku*, İsviçre. (2009).

¹² Ahmet Y. Gökdere, *Yabancı Ülkelerde İşgücü Akımı ve Türk Ekonomisi Üzerindeki Etkileri*, *İş Bankası Kültür Yayınları*, (1978), s.56.

¹³ Vahit Doğan, *Türk Vatandaşlık Hukuku*, Ankara, (2006), s.66.

¹⁴ Nur Birinci Gemici, 'Çalışma hayatında dezavantajlı bir grup: Göçmenler', *İş ve Hayat*, (2026), s. 255

¹⁵ Murat Arpacı, 'Uluslararası Göç ve Toplumsal Cinsiyet: Erzincan Örneği', *Sinop Sosyal Bilimler Dergisi*, (2020), s. 140.

bırakılmaları sonucu terk etmeleri şeklinde tanımlanabilmektedir.¹⁶ Zorunlu göç belirli bir ülke sınırları içerisinde olabileceği gibi bir ülkeden başka bir ülkeye doğru da gerçekleşebilmektedir.

Avrupa'nın Genel Mülteci Politikası

AB ülkelerinin ortak bir mülteci politikasının olmadığını söylemek yanlış olmayacaktır. Zira bu durum birlik ülkeleri arasında standartlaşmış bir mülteci politikasının olmayışından kolaylıkla anlaşılabilir. Mülteci veya sığınmacıların Avrupa ülkelerine yapmış oldukları başvurular incelendiğinde, her ülkenin farklı prosedürlerinin olduğu görülmektedir. Bununla birlikte kişilerin kabul edilmesinden sonra ekonomik ve sosyal haklardan faydalanma konusunda ülkeler arasında ciddi farklılıklar söz konusu. Öte yandan AB vize sistemi içinde insani amaçlar için kullanılması öngörülen vize türü oluşturulmuş olmasına rağmen, bu amaçla başvuru yapan mülteci veya sığınmacılar genel olarak olumsuz cevap aldıkları görülmektedir.¹⁷

Avrupalı politikacılar genellikle Avrupa kamuoyunun gözü önünde cereyan eden trajik bir olay sonrasında anlık bir tavır takınarak harekete geçmektedirler. Avrupa'daki insan hakları kuruluşları ve mülteci sorunları bağlamında çalışmalara yapan STK'ların ile dünya kamuoyu baskısı gibi sebeplerle harekete geçme zorunluluğunu hisseden politikacılar, gerçekten mevcut sorunu çözme gayretinde olmadıklarından dolayı yapılan toplantılar da formaliteden öteye gidememektedir. AB Ülkeleri için öncelikli olan birliğin güvenliği olmasından dolayı aldıkları kararlarda mevcut sorun çözmek için yeterli olmamaktadır. Yapılan toplantılar sonucunda genellikle sağduyulu açıklamalar yapılır kamuoyundan gelen tepkiler azaltılmaya çalışılır.¹⁸

Avrupa Birliği ülkeleri, birliğin önceliklerinden çok kendi ulusal çıkarlarına öncelik vermelerinden dolayı göç konularında ortak hareket edememekte ve birliği temsil edecek ortak bir standart oluşturamamaktadırlar. Zira bu konularda alınan kararlarda her ülkenin

¹⁶ Birleşmiş Milletler (BM), Ülke İçinde Yerinden Olma Konusunda Yol Gösterici İlkeler, *Brookings Enstitüsü Yerinden Olma Projesi*, Washington, D.C., (2005).

¹⁷ Eren Bayraklı, Kazım Keskin, 'Avrupa'nın mülteci krizi', *Akademik İncelemeler Dergisi*, (2017), s. 115-136.

¹⁸ Bayraklı, Keskin, a.g.m, s. 115-136.

kendi egemenlik alanına göre hareket ettiği görülmektedir.¹⁹ Nitekim hem Suriyeli hem de Ukraynalı mülteciler konusunda ülkelerin uygulamalarına bakıldığında bu durum daha net anlaşılmaktadır. Örneğin, Almanya yaklaşık 500 bin Suriyeli kabul ederken, birliğin diğer ülkelerindeki Suriyeli mültecilerin sayıları bunun çok altında olduğu görülmektedir.

Avrupa'nın yakın tarihi incelendiğinde, Avrupa coğrafyasında uzun bir dönem savaş ve benzeri olayların gerçekleşmediği görülmektedir. Göçlerin yaşanmasına sebep olan olayların daha çok Avrupa'ya uzak olan bölgelerde gerçekleşmesinden dolayı Avrupa ülkeleri bu konuya yönelik politika geliştirmek veya çözüm aramak yerine tepkisiz kalmayı tercih etmekteydiler. Uzun bir süre tepkisiz kalan Avrupa yaşanan insani krizler ve hayatını kaybeden binlerce mülteçiden sonra istemeyerek te olsa dünyadan gelen tepkiler neticesinde politikalarında yumuşamaya gittiler ve başta Almanya olmak üzere bazı ülkeler Suriyeli mültecileri kabul etmek zorunda kaldı. Rusya'nın Ukrayna'yı işgal etmesinin Avrupa coğrafyasında meydana gelen bir olay olması ve Avrupa'yı direk etkileyecek bir sorun olmasından dolayı mülteciler ile ilgili politikasını alışagelmışin dışında değiştirmek zorunda kaldılar. Suriyeli mültecilerin aksine milyonlarca Ukraynalı çok kısa sürede Avrupa'ya kabul edildi.

Avrupa'nın Ukraynalı Mültecilere Yönelik Bakışı

Rusya'nın Ukrayna'yı işgal etmesi ile beraber ortaya çıkan mülteci krizi Avrupa'yı derinden etkilemiştir. Daha önceki mülteci krizlerinde tepkisiz kalan veya duruma göre hareket eden Avrupa ülkeleri Ukraynalı mülteciler konusunda çok hızlı hareket etmiştir. Hükümetlerin yanı sıra basın kuruluşları, sivil toplum örgütleri ve Avrupa vatandaşları da genel olarak Ukraynalı mültecilere destek vermiş Suriyelilere karşı sergilemiş oldukları olumsuz tavırların aksi yönünde davranmışlardır. Aşağıda Ukraynalı mültecilere yönelik Avrupa ülkelerinin liderlerinden gelen açıklamalar, medyada yer alan haberler ile ilgili bazı açıklamalar yer almaktadır.

¹⁹ Deniz Karakaş, 'Mülteci sorunu çerçevesinde Avrupa Birliği – Türkiye ilişkileri', *Ormer Enstitüsü*, (2016), s.3

AB Komisyonu Ukraynalı mültecileri kabul eden birlik üyelerinin desteklenmesi için "React-EU" fonundan finansman sağlanmasını kapsayan bir teklif açıkladı. Mültecilerin insani ihtiyaçlarını karşılamasını kolaylaştırmak amacıyla özellikler Ukrayna'ya sınırı olan Romanya, Macaristan, Polonya ve Slovakya ile nüfuslarıyla orantılı olarak en çok mülteci kabul eden Bulgaristan, Estonya, Avusturya ve Çekya gibi ülkelere 3,4 milyar Avro değerinde kaynak aktarılacak.²⁰

Afganistan, Irak ve Suriye gibi ülkelerden gelen sığınmacılara kapılarını kapatan Avrupa Birliği üyesi ülkeler, Ukraynalı mültecilere kapılarını açmalarını; Ukraynalıların, "Beyaz tenli, renkli gözlü ve Hristiyanlar" olması gibi gerekçelere dayandırmakta. Buna benzer açıklamalarda bulunanlardan biri de Avrupa Birliği Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen oldu. Leyen: "Ukrayna, Avrupa'ya ait, onlar bizden biri ve onları aramızda görmekten mutluluk duyarız" şeklinde bir açıklama yaptı. Bu sözler bile Avrupa'nın daha önceki mülteci akımlarındaki sergilemiş olduğu tavrın değiştiğine kanıt olarak gösterilebilir.²¹

Suriyeli sığınmacılar konusunda sert bir tutum sergileyen İngiltere de tıpkı diğer AB ülkeleri gibi Ukraynalı mültecileri kabul edeceğini açıkladı. Fakat İçişleri Bakanlığı, diğer Avrupa ülkelerinden farklı olarak Ukraynalı mültecilerin kabul edilmesini kolaylaştırmak için "Homes for Ukraine" adında bir uyum planı açıkladı. Uyum planı kapsamında, Ukraynalı mültecilere misafir edecek İngiliz vatandaşlarının ilgili birimlere başvuruda bulunarak evlerini mültecilere açabilecekleri, hükümetin de bu vatandaşlara maddi olarak destek vereceği belirtildi. Ukraynalı mültecilere yönelik bu politika, uluslararası alanlarda da ses getirdi. Birçok uluslararası yayın kuruluşunda, İngiltere'nin açık kapı politikası uygulamasına yer verildi ve İngiltere'nin Suriyeli sığınmacılar

²⁰ Dünya Gazetesi, Avrupa Birliği, Sığınmacıları Kabul Eden Üyelerine Destek Sağlayacak, 23 Mart 2022 tarihinde <https://www.dunya.com/dunya/avrupa-birligi-siginmacilari-kabul-eden-uyelerine-destek-saglayacak-haberi-652815>. Adresinden alındı.

²¹ Adem Demir, Independent, AB'nin Göçmen Politikası "Bizden Ve Öteki" Üzerine Kurulu: Beyaz Tenli, Renkli Gözlü Ve Hristiyan Oldukları İçin Duygular Farklı, 7 Mart 2022 tarihinde <https://www.indyturk.com/node/481476/dunya/abnin-gocmen-politikasi-bizden-ve-oteki-uzerine-kurulu-beyaz-tenli-renkli-gozlu-ve>Adresinden alındı.

krizinden dersler çıkarması nedeniyle daha insan bir bakış açısıyla bir mülteci politikası uygulamaya çalıştığı dile getirildi.²²

BM İnsan Hakları Konseyi'nin 49. Toplantısında konuşan Macaristan Dışişleri Bakanı Peter Szijjarto, ülkesinin Ukraynalı mültecileri diğer ülkelerden gelenlerden ayrı tutmasını ve farklı davranmasının sebebini: Ukraynalılar savaştan kaçan bir halk fakat Suriyeli ve Afgan mülteciler bizim ülkelerimize yasadışı yollarla giren kişilerdir. Bu iki durum birbirinden tamamen farklıdır şeklinde bir açıklama yapmıştır.²³

Bulgaristan, yaklaşık olarak 250 bin Bulgar kökenli insanın yaşadığı Ukrayna'dan gelen kişilere her türlü yardımı yapacağını açıkladı. Bulgaristan Başbakanı Kiril Petkov yaptığı açıklamalarda, Ukraynalı mültecilerle diğer mültecileri kıyaslarken, diğerleri için 'geçmiş belirsiz' insanlar kavramını kullanırken Ukrayna'dan gelenlerin yabancı olmadığını, bunlar bildik tanıdık, hava limanları bombalanan Avrupalılar şeklinde ayrımcı bir açıklama yapmıştır. Diğer bir açıklamasında ise Ukraynalı mültecileri "eğitilmiş, vasıflı ve akıllı" olarak²⁴ tarif etmiştir.

Batı basınında, Ukrayna krizi ile ilgili pek çok haber yayınlandı. Bu haberlerin içeriklerine bakıldığında, Batıda Ukrayna sorunu Afganistan, Irak ve Suriye'deki krizlerden farklı olarak algılandığı görülmektedir. Basında yer haberlerden yola çıkarak, Ukraynalıların Batıya daha yakın olarak görüldüğü ile ilgili pek çok yorum yapıldı ve bu yorumlar bazı kesimler tarafından eleştirildi. Amerikan CBS kanalı, Ukrayna'yı savaş ve iç karışıklıkların yaşandığı diğer bölgelere göre daha medeni ve

²² Gizem Bolat, Anadolu Ajansı, *Avrupa'nın "Siyasi" Mülteci Rejimi*, 3 Mayıs 2022 tarihinde, <https://www.aa.com.tr/tr/analiz/avrupanin-siyasi-multeci-rejimi/2578509>. Adresinden alındı.

²³ Stratejik Düşünce Enstitüsü, *Avrupa'dan Sığınmacılara Çifte Standart*, 4 Mart 2022 tarihinde <https://www.sde.org.tr/avrupa/avrupadan-siginmacilara-cifte-standart-haberi-26120> Adresinden alındı.

²⁴ Euronews, *Avrupa'nın Ukraynalı Mültecilere Sınırlarını Açmasına Suriyelilerden Çifte Standart Eleştirisi*, 6 Mart 2022 tarihinde, <https://tr.euronews.com/2022/03/06/avrupa-n-n-ukraynal-multecilere-s-n-rlar-n-acmas-na-cifte-standart-elestirisi>. Adresinden alındı

Avrupalı olarak nitelendirilmiş, Ukraynalıların Netflix seyreden Avrupalılardan farklı olmadığı şeklinde ifadelere yer vermiştir.²⁵

Fransız medyasında da Ukraynalı ve Suriyeli Sığınmacıları kıyaslayan BFM TV çalışanı Phillipe Corbe, "Ukrayna'da Rusya'nın desteklediği Suriye rejiminin saldırılarından kaçan Suriyelileri konuşmuyoruz. Canlarını kurtarmak için bizimkilere benzeyen arabalarla ülkelerinden ayrılan Avrupalılardan bahsediyoruz." sözleriyle Ukraynalıları savunmuştur.²⁶

Batılı gazetecilerinde siyasetçilerden çok farklı düşünmediğini söylemek yanlış olmayacaktır. Yaptıkları yayınlarda, Ukraynalılar savunulurken, diğer mülteciler ise eleştirilmektedir. CBC News muhabiri yaptığı açıklamada şu ifadeleri kullanmıştır: "Affınıza sığınarak söylüyorum, burası Irak ya da Afganistan gibi yıllardır çatışmaların yaşandığı bir bölge değil. Burası daha medeni, daha Avrupalı insanların yaşadığı bir ülke, bu sözleri dikkatle seçmem gerekiyor'. Benzer şekilde BBC çalışanı da Rusya'nın bombardımanı sonucu yaşanan olayların kendisi için çok duygusal olduğunu çünkü burada zarar gören insanların tıpkı Avrupalılar gibi mavi gözlü ve sarı saçlı kişiler olduğunu ve bu Avrupalıların Putin'in füzeleri sonucu hayatlarını kaybettiğini belirtmiştir.²⁷ Bu açıklamalar Batı basınında yer alan yüzlerce açıklamadan sadece bir kaçı.

Tablo 3. *Ukraynalı Mültecilere Kolaylık Sağlayan Avrupa Ülkelerinden Bazıları*

Ülkeler	Ukraynalı Mültecilere Tanınan Ekonomik ve Sosyal Haklar
Almanya	Ücretsiz toplu taşıma, Soruşturmasız oturma izni,

²⁵ Euronews, Avrupa'nın Ukraynalı Mültecilere Sınırlarını Açmasına Suriyelilerden Çifte Standart Eleştirisi, 3 Mart 2022 tarihinde <https://tr.euronews.com/2022/03/06/avrupa-n-n-ukraynal-multecilere-s-n-rilar-n-acmas-na-cifte-standart-elestirisi>. Adresinden alındı.

²⁶ Stratejik Düşünce Enstitüsü, Avrupa'dan Sığınmacılara Çifte Standart, 3 Mart 2022 tarihinde <https://www.hrw.org/tr/news/2020/03/17/339568> Adresinden alındı.

²⁷ Adem Demir, Independent, AB'nin Göçmen Politikası "Bizden Ve Öteki" Üzerine Kurulu: Beyaz Tenli, Renkli Gözlü Ve Hıristiyan Oldukları İçin Duygular Farklı, 7 Mart 2022 tarihinde <https://www.indyturk.com/node/481476/dunya/abnin-gocmen-politikasi-bizden-ve-oteki-uzerine-kurulu-beyaz-tenli-renkli-gozlu-ve> Adresinden alındı.

	Sağlık hizmetlerinden yararlanma imkânı
Çekya	Çalışma, eğitim ve sağlık gibi imkanları kapsayan özel vize
Fransa	Daha fazla mültecinin ağırlanması için 400 milyon Euro bütçe
Hollanda	Haftalık 60 Euro ödenek, ücretsiz seyahat hakkı
İngiltere	Evini Ukraynalılara açan vatandaşlarına nakit desteği
İtalya	90 güne kadar vize muafiyeti
İspanya	Ukraynalı mültecilerin sosyal güvenlik sistemine dahil edilmesi
İsviçre	1 yıllık özel oturma izni, Aylık nakit desteği
Macaristan	Mülteci çalıştıran işverene destek
Polonya	18 aya kadar oturma ve çalışma izni, her mülteciye nakit desteği
Romanya	9 ay çalışma izni

Kaynak: Anadolu Ajansı, 2022

Tablo 3’de bazı Avrupa ülkelerinin Ukraynalı mültecilere sağladıkları ekonomik ve sosyal haklardan örnekler gösterilmektedir. Tablo incelendiğinde, Ukraynalı mültecilere ekonomik ve sosyal düzenlemeler içeren pek çok imkânın verildiği görülmektedir.

Avrupa’nın Diğer Mültecilere Yönelik Bakışı

Avrupa Birliği’nin Suriye’de yaşanan siyasi istikrarsızlık ve bunun sonucunda ortaya çıkan göç hareketleri ile ilgili genel politikasına bakıldığında, konuyu dillendirmek veya diplomatik olarak soruna çözüm aramanın ötesinde farklı bir tavrının olmadığını söyleyebiliriz. Avrupa’nın Suriye’deki insani drama tepkisiz kaldığını gösteren çok sayıda örnek mevcut. Örneğin, Mayıs 2012 tarihinde Suriye’nin Hula bölgesinde 32’si çocuk olmak üzere 108 sivilin katledilmesi sebebiyle Avrupa Birliği üyesi ülkelerin yapabildikleri tek şey kendi ülkelerindeki Suriye büyükelçilerini ‘person nongrate’ (istenmeyen adam) ilan etmek olmuştur. Suriye konusunda birliğin diğer üyelerde bu çizgide devam etmişlerdir. Suriyelilerin Avrupa kapılarına dayandığı sürece kadar bu soruna kayıtsız kalmayı tercih etmişlerdir. Dünya kamuoyu

Avrupa'nın Suriyeli mültecilere karşı hoşgörülü olmasını beklerken aksine birliğin tavrı dışlayıcı/ötekileştirici olmuştur.²⁸

Avrupa Birliği üyesi ülkelere gitmek isteyen başta Afganistan, Suriye, Irak kökenli insanlara genel olarak kapılar hep kapatıldı. Suriyeli göçmenlerin Avrupa topraklarına geçmesini engellemek amacıyla başta Yunanistan gibi ülkeler olmak üzere birçoğu sınırdaki güvenlik önemleri artırdı ve hatta sınırlar duvarlarla veya tel örgüleriyle kapatıldı. Yunanistan bu konuda sicili en kabarık ülkelerden biri. Akdeniz'de Avrupa'ya geçmeye çalışan pek çok göçmen Yunanistan'ın sert önlemleri yüzünden hayatını kaybetti. Genel olarak doğu kökenli göçmenlere karşı ön yargılı olan Avrupa ülkeleri az sayıda da olsa göçmeni kabul etmek zorunda kaldı. Fakat kabul edilen bu kişiler rastgele alınmadı. Alınanların özelliklerine bakıldığında birçoğu eğitilmiş ve varlıklı kişilerden olduğu görülmektedir.²⁹

Suriye, Irak, Afganistan mülteci örnekleri üzerinde Batı ülkelerinin tavırlarına bakıldığında çifte standart bir politika sergilediklerini söylemek yanlış olmayacaktır. Mültecilerin, ülkelere gelmesin diye birçok önlem alan Avrupa, milyonlarca mülteciyi mali destek koşullarıyla Türkiye'ye gitmesini istemiştir. Kendi ülkelerinde yaşam tehlikesi olan bu insanların canlarını kurtarmak için binlerce kilometre yürüyerek zorlu bir serüvenden geçerek daha güvenli olduklarını düşündükleri bölgelere gitmek zorunda kalmakta ve maalesef bu kişiler Batı tarafından kendi kaderleriyle baş başa bırakıldıklarını görüyoruz. Frontex sınırlarında önleri kesilen ve geri itilen binlerce Suriyeli ve buna benzer pek çok örnek verilebilir. Geri itilen Suriyelilerin bir çoğu (kadın, çocuklar dahil) çareyi insan tacirlerinde bulmuş, maddi kaynaklarını ve umutlarını başkasının insafına bırakmak zorunda kalmışlardır. Sonuç olarak birçoğu gitmek istediği yere varamamıştır.³⁰

²⁸ Selçuk Kanat, Samet Zenginoğlu, 'Avrupa Birliği'nin Suriyeli mültecilere yönelik yaklaşım ve politikaları', *Route Educational and Social Science Journal*, (2017), s. 20-32.

²⁹ Adem Demir, Independent, AB'nin Göçmen Politikası "Bizden Ve Öteki" Üzerine Kurulu: Beyaz Tenli, Renkli Gözlü Ve Hristiyan Oldukları İçin Duygular Farklı, 7 Mart 2022 tarihinde <https://www.indyturk.com/node/481476/dünya/abnin-göçmen-politikası-bizden-ve-öteki-üzerine-kurulu-beyaz-tenli-renkli-gözlü-ve> Adresinden alındı.

³⁰ Saif Khalid, Aljazeera, Understanding Europe's Response to Ukrainian Refugee Crisis, 10 Mart 2022 Tarihinde <https://www.aljazeera.com/news/2022/3/10/qa-why-europe-welcomed-ukrainian-refugees-but-not-syrians>, adresinden alındı.

Savaşların çıkmasında hiçbir dâhili olmayan sivil insanlar, savaşın en acımasız sonuçlarına katlanmak zorunda bırakılmıştır.³¹

Türkiye-Yunanistan sınırında, Yunan güvenlik güçleri tarafından mültecilere yapılan muameleler ile ilgili İnsan Hakları İzleme Komitesi tarafından yapılan bir açıklamada: kimliği belirsiz olan kişiler ve Yunanistan askerinin mültecileri zorla alıkoydukları, onları cinsel ve fiziksel olarak taciz ettikleri, giysilerini çıkarılarak eşyalarına el konulduğunu belirtmiştir. Çırılçıplak bırakılan mültecilerin zorla Türkiye tarafına gönderilmektedirler. Avrupa Birliği'nin, Yunanistan'ın yapmış olduğu bu insanlık dışı muameleye tepki göstermesi beklenirken aksine takdir etmiş ve hem siyasetçiler hem de FRONTEX tarafından Yunanistan desteklenmiştir.³²

Reuters haber ajansının 6 Mart 2022 tarihinde mülteciler ile ilgili yaptığı bir haberde, Batı ülkelerinin Ukraynalı ve Suriyeli mültecilerine karşı sergiledikleri farklı tavır kıyaslanmaktadır. Haberde Avrupa'nın Suriye'den ve diğer ülkelerden gelen mültecileri dışladığını buna karşın, Rusya'nın Ukrayna'yı işgal etmesiyle ortaya çıkan Ukrayna menşeli mültecileri ise kabul etmesi eleştirilmektedir. Arap dünyasında pek çok aktivist bu konuyla ilgili açıklama yapmış ve bu çifte standart politika eleştirilmiştir. Bu eleştirilerde bulunanlar, zor şartlarda binlerce kilometre yürümek zorunda kalan ve Avrupa ülkelerine geçmeye çalışırken zorlu deniz yolculuklarında ölen mültecilerin görüntülerini hatırlatmaktalar. Yine bu eleştirilerde AB Ülkeleri milyonlarca Ukraynalı mülteciyi misafir etmeye hazırlanırken, bu kişilere geçici oturma ve çalışma izni vermesinin yanında sosyal yardımlarda bulunması, Suriye veya benzeri bölgelerde yaşanan olaylara verilen cevaplarla çeliştiği belirtilmiştir. Resmi verilere göre Suriye'deki savaşın başından 2021 yılı başına kadar ki geçen süreçte başta Almanya olmak üzere AB ülkeleri toplamda 1 milyona yakın Suriyeli mülteciyi kabul etti. Kabul edilen bu kişileri birçoğu 2016 yılından önce Türkiye ile AB arasında yapılan 'Geri kabul' anlaşması çerçevesinde mali koşulların desteklenmesi şartıyla Türkiye'ye gönderildi. Suriye'deki savaştan kaçıp

³¹ Taner Bilgin, Savaş Yıllarında Anadolu Rumlarının Yaşadığı İkilem, *VAKANÜVİS-Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, (2016),s.78.

³² Human Rights Watch, *Yunanistan: Sınırdaki Mültecilere Yönelik Şiddet*, 6 Mart 2022 tarihinde <https://www.hrw.org/tr/news/2020/03/17/339568> Adresinden alındı.

Türkiye, Lübnan, Ürdün gibi komşu ülkelere sığınmak zorunda kalan mülteciler, Ukraynalı mültecilere gösterilen hoşgörünün kendilerinden esirgendiği gerekçesiyle Avrupa Ülkelerinin 'çifte standart' davranmakla suçluyorlar. Mültecilerin pek çoğunun hayali Avrupa'ya gidip orada güven içinde yaşamak. Yaklaşık 10 yıl önce Suriye'deki iç savaştan kaçarak komşu ülke olan Lübnan'a sığınan ve Sidon kentinde kampta yaşayan 3 çocuk babası Suriyeli Ahmet El-Hariri 'de bu hayali kuran milyonlarca mülteçiden sadece biri. Ahmet El-Hariri Batı ülkelerine olan tepkisini şu sözlerle dile getiriyor:³³

“Biz Suriyeli mülteciler hala çadırlarda, karın altında ölümle karşı karşıya kalırken ve kimse bize bakmıyorken neden Ukraynalılar tüm ülkelerde daha iyi karşılandı diye merak ediyoruz.”

AB'nin bu durumu eleştirileri de beraberinde getirmiştir. BM Mülteciler Yüksek Komiserliği Sözcüsü Shabia Mantoo, Batılı ülkelere bazılarının mültecilere yönelik bu çifte standart tavrına tepki göstermiştir. Mantoo eleştirilerinde mültecilerin, hangi ırka mensup oldukları, ten renkleri ve nerden geldiklerinin bir öneminin olmadığı ve onlara karşı daha merhametli ve insancıl olunması gerektiğini dile getirmiştir. Uluslararası Af Örgütü Genel Sekreteri Agnes Callamard ise sosyal medyadan yaptığı açıklamada, Avrupa'nın tavrını eleştirmiştir. Açıklamada, Ukraynalı mülteciler dışındaki mültecilere gösterilen ayrımcı tavrını yanlış olduğu, yapılan yorumlarda Ukraynalı mültecileri savunulurken sergilenen ırkçı ve iğrenç davranışların Avrupa'nın yıllardır göçmenlere gösterdiği muamelenin kanıtı olduğunu dile getirmiştir.³⁴

³³ Hassan Hankir, Hams Rabah, Reuters, *Arab Refugees See Double Standards In Europe's Embrace Of Ukrainians*, 6 Mart 2022 tarihinde <https://www.reuters.com/world/arab-refugees-see-double-standards-europes-embrace-ukrainians-2022-03-02/>. Adresinden alındı.

³⁴ Adem Demir, Independent, AB'nin Göçmen Politikası "Bizden Ve Öteki" Üzerine Kurulu: Beyaz Tenli, Renkli Gözlü Ve Hıristiyan Oldukları İçin Duygular Farklı, 7 Mart 2022 tarihinde <https://www.indytrk.com/node/481476/dünya/abnin-göçmen-politikası-bizden-ve-öteki-üzerine-kurulu-beyaz-tenli-renkli-gözlü-ve> Adresinden alındı.

Rusya-Ukrayna Savaşına Yönelik Genel Bir Bakış

NATO kolektif savunma örgütü Batı ülkelerini Rus tehdidine karşı koruyan bir güvenlik kalkanı görevi üstlenmektedir. NATO Avrupa kıtası içerisinde güvenlik kaygılarını ortadan kaldırmış ve Avrupalı kimliğinin tekrar inşa edilmesine katkı sağlamıştır.³⁵ NATO'nun korumasından yararlanmak isteyen Ukrayna'nın NATO'ya girme isteği Rusya tarafından tehdit olarak algılandı. Ukrayna'nın NATO'ya girmesi durumunda kendi güvenliğinin tehlikeye gireceğini düşünen Rusya bu durumu bahane ederek Ukrayna topraklarını işgal etmeye başlamıştır.

21 Şubat 2022 tarihinde Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, Ukrayna'nın doğusundaki ayrılıkçı Luhanska ve Donetsk bölgelerinin bağımsızlığını tanıdığını ve Rus askeri askerlerinin “barışı koruma” görevini yerine getireceğini açıklamıştır. Bu açıklamanın ardından Rus Meclisi Putin'e ülke sınırları dışında kullanılmak üzere askeri güç yetkisi vermiştir. Rusya'nın işgal kararı almasından hemen sonra Ukrayna'da olağanüstü hâl ilan edilmiştir. Rusya, 24 Şubat 2022'de Ukrayna'yı fiilen işgal etmeye başlamış ve başkent Kiev dâhil olmak üzere ülkenin pek çok bölgesinde patlamalar yaşanmıştır. Avrupa birliği her ne kadar savaşan taraflardan biri olmasa da yaşanan bu gelişmelerden sonra yaptığı açıklamalarda Ukrayna'dan gelmesi muhtemel bütün mültecileri kabul edeceğini açıklamıştır. Bu açıklamadan sonra henüz savaşın ikinci gününde bile yaklaşık 50 bin Ukraynalının Avrupa'ya geçtiği belirtilmiştir.³⁶

Rusya Federasyonu'nun Ukrayna'ya yönelik başlattığı işgal girişimi sonrasında “ikinci soğuk savaş” dönemi başlamıştır. Rus birliklerinin 24 Şubat 2022 sabahı Ukrayna'ya karşı başlattığı saldırı ve ülkenin çeşitli bölgelerinde belirlemiş olduğu hedeflere havadan ve karadan füze saldırıları düzenlemesiyle birlikte Avrupa'nın doğu kanadında konvansiyonel bir saldırı gerçekleşmiştir.³⁷ Avrupa ve ABD Rusya'nın

³⁵ Seda Gözde Tokatlı, Soğuk savaş Dönemi Güvenlik Algisında Yaşanan Değişim ve Uluslararası Sistemin Değişen Dinamikleri, *Vakanüvis*, (2022), s.388

³⁶ Mehmet Başçılar, Mustafa Karataş, Merve Deniz Pak Güre, 'Rusya-Ukrayna savaşı, zorunlu göç ve insani koridorlar: Sosyal hizmet bağlamında Bir Değerlendirme', *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, (2022), s. 794-805

³⁷ Murat Aslan, Rusya'nın Ukrayna'ya saldırısının siyasi ve askeri değerlendirmesi, *Seta /Perspektif*, (2022), s 15,

daha fazla ileri gitme ihtimaline karşın önlemler almış ve bölgedeki müttefiklerine silah ve askeri destek sağlamışlardır. Yaşanan saldırılar neticesinde Ukrayna'nın özellikle Rusya'ya yakın şehirlerde ve çatışmaların yaşandığı bölgelerde yaşayan milyonlarca kişi zorunlu olarak ülkenin batısına doğru hareket etmiş ve bunların büyük bir kısmı Polonya gibi ülkelere geçmiştir. Rusya ile Ukrayna arasında yaşanan bu gerginlik her ne kadar Ukrayna topraklarında gerçekleşmiş olsa da, Avrupa Ülkelerini de etkileyen bir olay olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.³⁸

Rusya'nın Ukrayna'yı işgal etmeye başlaması ile yiyecek, su ve barınma gibi temel ihtiyaçları karşılayan alt yapının zarar görmesinin yanı sıra alikoyulma ve şiddete maruz kalma korkusu endişe yaratmış ve Ukraynalıların bir kısmı zorunlu olarak göç etmek zorunda kalmışlardır.³⁹ Savaşın başlamasıyla Avrupa ülkeleri de büyük bir mülteci krizi ile karşı karşıya kalmış Ukraynalı mültecileri kabul etme ve onlara destek olma amacıyla çözüm arayışına girmişlerdir.⁴⁰

Ukraynalı Mülteciler ile İlgili Veriler

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin (BMMYK) yayınlamış olduğu verilere göre 24 Şubat'ta Rusya'nın işgalinden bu yana çeşitli ülkelere gitmek için Ukrayna topraklarından çıkış yapan kişi sayısı 10 milyondan fazla olduğu görülmektedir. İşgalin başlamasıyla birlikte artan çatışmaların, sivillerin ölümüne ve yerleşim yerlerindeki sivil altyapının hasar görmesine neden olması halkı emniyet ve güvenlik anlamında yardım arayışına itmiştir. En son yayınlanan BMMYK verilerine göre ise ülkeden ayrılan Ukraynalıların sayısı net olarak 10 milyon 107 bin 957 olduğun belirtilmiştir. BM verilerine göre, Avrupa'da kayıtlı mülteci sayısı ise 6 milyon 162 bin kişi. Avrupa'da Geçici Koruma veya buna benzer bir ulusal koruma programına kayıtlı

³⁸ Hacı Mehmet Poyraz, a.g.e. s. 20.

³⁹ Anton Kurapov, Valentyna Pavlenko, Alexander drazdov, Valentyna Bezliudna, Alexander Reznik, Richard İsralowitz, Toward an Understanding of the Russian-Ukrainian War Impact on University Students and Personnel, Journal of Loss and Trauma, (2022), s.25.

⁴⁰ UNHCR, *BM Mülteciler Yüksek Komiserliği, Ukrayna Mülteci Durumuna İlişkin Veri Portalını*, 9 Eylül 2022 tarihinde <https://www.unhcr.org/tr/35453-unhcr-updates-ukraine-refugee-data-reflecting-recent-movements.html> Adresinden alındı.

Ukraynalıların sayısı ise 3 milyon 745 bin olarak belirlenmiştir. Derlenen verilere göre, en fazla mülteci kabul eden ülkenin 5 milyona yakın kişiyi ağırlayan Polonya olduğu görülmektedir. Polonya dışında Romanya, Macaristan, Moldova ve Slovakya gibi ülkelerde mülteci yükünü en fazla hisseden ülkelerin başında gelmektedir.⁴¹ Polonya'ya geçen Ukraynalı mültecilerin bir kısmı buradan Avrupa'nın diğer bölgelerine geçmiştir.

Şekil 1. Ukraynalı Mültecilerin Ülkelere göre Dağılımını Gösteren Yoğunluk Haritası

Kaynak: UNHCR,2022

Şekil 1’de Ukraynalı mültecilerin göç etikleri ülkeleri yer almaktadır. Mavi renkte gösterilen ülkeler Ukraynalı mültecilerin en çok tercih etikleri ülkeleri göstermektedir. Harita incelendiğinde Ukraynalıların genel olarak yakın olan komşu ülkeleri tercih ettikleri görülmektedir. Mültecilerin hareket yönü, daha önceki mülteci akınlarına benzer olarak ekonomik ve sosyal alanda gelişmiş batı ülkeleri olduğu görülmektedir.

Tablo 1. Ukrayna’ya Sınırı Olan Devletlerdeki Ukraynalı Mülteci Sayıları

⁴¹ BMMYK (UNHCR), Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği, *Dünya Mültecilerinin Durumu 2000: İnsani Yardımın Elli Yılı*, Ankara, (2001), 3 Ekim 2022 tarihinde <https://www.brookings.edu/blog/africa-in-focus/2022/03/17/climate-migration-deepening-our-solutions/> Adresinden alındı.

Ülke	Geçici Koruma Veya Benzer Ulusal Koruma Programlarına Kayıtlı Ukraynalı Mülteciler	Kayıtlı Ukraynalı Mülteci Sayısı
Belarus	Bilinmiyor	13.422
Macaristan	29.170	29.170
Moldova	Bilinmiyor	90.745
Polonya	1.379.470	1.379.470
Romanya	64.533	81.158
Rusya	Bilinmiyor	2.593.209
Slovakya	93.188	83.384
Toplam	1.566.361	4.270.558

Kaynak: UNHCR, 2022

Tablo 1' de Ukraynalı mültecilerin sığındıkları komşu ülkelerdeki sayılar gösterilmektedir. Tablo incelendiğinde 2.593.209 kişi ile en fazla mültecinin Rusya' ya sığındığı görülmektedir. Ukrayna'ya savaş açan ve topraklarının bir kısmını işgal eden Rusya' ya çok sayıda mültecinin gitmesi dikkat çekmektedir. Rusya' ya sığınanların Ukrayna'da yaşayan Ruslar veya Rus yanlısı olan Ukrayna vatandaşları olduğu düşünülmektedir. Ukraynalı mültecileri en fazla kabul eden ikinci ülkenin 1.279.470 kişi ile Ukrayna'nın batı komşusu Polonya olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Ukraynalı Mültecilerin Dünyadaki Dağılımı

Ülke	Geçici Koruma Veya Benzer Ulusal Koruma Programlarına Kayıtlı Ukraynalı Mülteciler	Kayıtlı Ukraynalı Mülteci Sayısı
Arnavutluk	Bilinmiyor	2.780
Ermenistan	Bilinmiyor	489
Avusturya	81.261	81.261
Azerbaycan	Bilinmiyor	4.639
Belçika	54.457	55.130
Bosna Hersek	Bilinmiyor	228
Bulgaristan	133.775	67.467
Hırvatistan	17.717	17.718

Kıbrıs	16.048	13.642
Çekya	431.285	431.462
Danimarka	32.556	34.477
Estonya	34.490	54.765
Finlandiya	38.588	38.588
Fransa	101.369	101.369
Gürcistan	Bilinmiyor	26.031
Almanya	655.800	1.003.029
Yunanistan	16.663	18.663
İzlanda	1500	1500
İrlanda	50.423	46.481
İtalya	153.664	159.968
Letonya	39.954	38.104
Liechtenstien	300	300
Litvanya	65.369	64.950
Lüksemburg	6.561	6.561
Malta	1.366	1.459
Karadağ	5.975	24.482
Hollanda	76.660	76.660
Kuzey Makedonya	Bilinmiyor	5.129
Norveç	26.669	26.669
Portekiz	49.623	49.718
Sırbistan & Kosova	957	18.792
Slovenya	7.604	7.604
İspanya	141.846	141.846
İsveç	45.128	46.938
İsviçre	61.239	61.239
Türkiye	Bilinmiyor	145.000
İngiltere	122.900	122.900
Toplam	2.473.747	2.998.138

Kaynak: UNHCR,2022

Ukraynalı mültecilerin dünya genelindeki dağılımını gösteren Tablo 2 incelendiğinde, Ukraynalı mültecilerin Avrupa'nın birçok noktasına yayıldıkları görülmektedir. Avrupa dışında az sayıda olsa da Türkiye,

Azerbaycan, Gürcistan ve Ermenistan gibi ülkelerde de Ukraynalı mültecilere rastlanmaktadır. Birleşmiş Milletler verilerine göre 145 bin Ukraynalının Türkiye'ye geldiği tespit edilmiştir.

Avrupa'nın Diğer Mültecilere Yönelik Tutum ve Davranışlarının Farklı Olmasının Nedenleri

Avrupa Birliği'nin dışlayıcı ve ötekileştirici tutumunu sergilemesinin nedenleri olarak üç faktör göze çarpmaktadır. Bu faktörlere bakıldığında:⁴²

- İlki; özellikle 11 Eylül saldırıları ve sonrasında İslamcı görünen radikal grupların ve terör faaliyetlerinin artması ile Avrupa ülkelerine yayılan İslamofobi gerçeğidir. 11 Eylül saldırıları dışında, İspanya'da 2004 yılında, İngiltere'de 2005 yılında, Fransa'da 2015 yılında ve Belçika'da 2016 yılında meydana gelen terör saldırıları İslamofobi'nin artmasına neden olmuştur. "İslam" ve "Terör" kelimelerinin yaşanan bu olaylarla birlikte kullanılması, Batı'nın İslam Dünyasına karşı olumsuz algı ve tutumların ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

- İkincisi; 2008 küresel ekonomik krizinin de etkisi ile Avrupa'da artan işsizlik sorununun başlıca sorumluları olarak göçmenler hedef gösterilmiştir. Buna benzer olayların geçmişte de yaşandığı gözlemlenmiştir. II. Dünya Savaşı sonrasında artan işgücü talebini karşılamak amacıyla alternatif olarak düşünülen yabancı işçiler 1973 Petrol Krizi sonrasında ekonomik problemlerin en büyük kaynağı olarak gösterilmişlerdir. Bu tarihten sonra başta Almanya olmak üzere birçok Avrupa ülkesi göçmen işçilere karşı katı bir tutum sergilemiştir.

- Üçüncü ve son faktör ise; son yıllarda Avrupa'da genç nüfus oranının bir hayli azalmış olmasıdır. Bu durum çalışma amacıyla gelen göçmenlerin daha çok göze çarpmasına neden olmuştur. Avrupa'nın yerli vatandaşları 1950'li yıllardan itibaren geçici istihdam sağlamak amaçlı gelen göçmenlerin ülkelerinde kalıcı hale gelmeleri sebebiyle göçmenlere karşı olan tutum ve davranışları dışlayıcı olmuştur.

Avrupa'daki özellikle Asya ve Afrika kökenli mülteciler, son yıllarda Avrupa'da radikal ve aşırı sağcı partilerin siyasi propagandalarında ilk sırada yer almaktadır. Bu partilerin politikalarının geçmişte olduğu gibi

⁴²Selçuk Kanat, Samet Zenginoğlu, a.g.e., s.20-32.

günümüz dede etkili olabilmektedir. Almanya’da İslam karşıtı aşırı sağcı “Almanya için Alternatif” (AfD) partisi kurulduktan sonra girdiği her seçimde oylarını yükseltmeyi sürdürmesi, 2017 Fransa seçimlerinde aşırı sağcı Ulusal Cephe (FN) lideri Marine Le Pen ‘in Macron’un karşısında ikinci tura kalması bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Aşırı sağcı partiler daha fazla oy almak için göçmenleri siyasi malzeme yapmaktan kaçınmamaktadırlar. Avrupa siyasetine bakıldığında ulusal kimliğin destekçileri konumunda olan, kendini ön planda gösteren aşırı sağ ve popülist partilerin, mülteciler konusunda sürekli katı bir tutum sergilemiş ve onların kabul edilmemesi konusunda tavır sergilemişlerdir. Bu partilerin siyasi ajandalarında mültecilerin, iş hayatında ve ekonomide kitlesel bir baskı oluşturduklarına dair kaygılar yer almaktadır. Bu durum, yukarıda ismi geçen partilerin mültecilere yönelik dışlayıcı/ötekileştirici bir tavır sergilemelerine sebep olmuştur. Mültecilere yönelik sergilenen bu tavırlar mültecilerin entegrasyonunu zorlaştırmakla beraber çoğu Avrupa ülkesinde mülteciler/göçmenler kötülüklerin kaynağı olarak görülmesine de neden olmuştur.⁴³

Sonuç

Dünya’daki göç hareketleri incelendiğinde, genel olarak göçlerin birçoğunun çeşitli muhtelif gerekçeler sonucunda ortaya çıktığı görülmektedir. Göçleri tetikleyen faktörlere bakıldığında ekonomik ve siyasi nedenlerin ön plana çıktığı söylenebilir. Geçmişten günümüze kadarki geçen süreçte gerçekleşen göç olaylarının rotaları incelendiğinde, insanların genellikle refah seviyesi yüksek ve güvenlik sorunlarının olmadığı ülkelere gitmeyi tercih ettikleri görülmektedir.

Rusya’nın Ukrayna’yı işgal etmesiyle milyonlarca Ukraynalı mülteci durumuna düşmüş ve birçoğu Avrupa ülkelerine gitmeyi tercih etmiştir. Daha önceki mülteci olaylarında tepkisiz kalmayı tercih eden Avrupa, Ukraynalı mültecilere kapılarını sonuna kadar açmıştır. Hükümetler, sivil toplum kuruluşları, medya ve vatandaşlar... Neredeyse tüm Avrupa Ukraynalı mülteciler için adeta seferber

⁴³ Suat Ayhan, Avrupa’nın mülteci sorununa panoramik bir bakış, *Uluslararası Politika Akademisi*, 10 Ağustos 2020 tarihinde <http://politikaakademisi.org/2020/08/10/avrupanın-multeci-sorununa-panoramik-bir-bakis/>, adresinden alındı.

olduğunu söyleyebiliriz. Avrupa'nın Ukraynalı mültecilere karşı hoşgörülü olmasının sebepleri irdelendiğinde, Ukraynalıların Hristiyan olmaları, Rusya'nın Avrupa için tehdit olarak görülmesi, savaşın Avrupa kapılarında cereyan etmiş olması, Ukraynalıların kültürel olarak Avrupalılara benzemesi ve diğer mültecilere göre daha modern olarak görülmeleri gibi nedenler olduğu görülmektedir.

İnsan hakları ve göçmen hakları ile ilgili dünya ülkelerine tavsiyelerde bulunan Avrupa Birliği, söz konusu kendi güvenliği olunca bu ilkelere uymadığı gibi kendi menfaati söz konusu olunca insan haklarını ihlal etmekten de kaçınmamaktadır. Birliğin göç ile mücadelesinde takındığı tavır teorik olarak ilkeli görünmekle birlikte uygulamada pragmatik bir yaklaşım sergilediği görülmektedir. Canlarını kurtarmak için ülkelerinden kaçıp daha iyi şartlarda yaşama ve değer görmek hayali ile Avrupa'ya sığınan mülteciler dışlayıcı bir tavırla karşı karşıya kalmaktadırlar. Avrupa Birliğinin sürekli vurguladığı ve Birliğe üye olmanın temel şartlarından birisi olarak sunduğu 'İnsan haklarına saygı' söz konusu mülteciler olunca görmemezlikten gelmekten hiç çekinmemektedir.

Suriye, Afganistan ve Afrika vb. bölgelerden gelen mülteciler konusunda sesiz kalmayı tercih eden Avrupa, Akdeniz'de yüzlerce mültecinin hayatını kaybetmesi sonucu gelen tepkiler karşısında tavrını yumuşatmış ve az sayıda da olsa bazı Suriyelileri kabul etmek zorunda kalmıştır. Rusya'nın henüz işgali başlamamışken bile Ukraynalı mültecileri kabul edeceğini açıklayan Avrupa ülkeleri, mülteciler arasında ayırım yaptığını bariz bir şekilde ortaya koymuştur.

Kaynakça

Arpacı, Murat, 'Uluslararası Göç ve Toplumsal Cinsiyet: Erzincan'da Yaşayan Afgan Kadınlar Örneği', *Sinop Sosyal Bilimler Dergisi*, 4/1, (2020), s. 135-154.

Aslan, Murat, Rusya'nın Ukrayna'ya saldırısının siyasi ve askeri değerlendirmesi, *Seta / Perspektif*, sayı 132, (2022), s.15.

Ayhan, Suat, Avrupa'nın mülteci sorununa panoramik bir bakış, *Uluslararası Politika Akademisi*, <http://politikaakademisi.org/2020/08/10/avrupanın-multeci-sorununa-panoramik-bir-bakis/>, Erişim tarihi:10.10.2022.

Başçılar, Mehmet, Karataş, Mustafa, Güre, Mustafa Deniz Pakgure, 'Rusya-Ukrayna Savaşı, Zorunlu Göç Ve İnsani Koridorlar: Sosyal Hizmet Bağlamında Bir Değerlendirme', *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11/2, (2022), s. 794-805.

Bayraklı, Eren, Keskin, Kazım, 'Avrupa'nın Mülteci Krizi', *Akademik İncelemeler Dergisi*, 12/2, (2017), s. 115-136.

Bilgin, Taner, Savaş Yıllarında Anadolu Rumlarının Yaşadığı İkilem, *VAKANÜVİS- Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, 1/1, (2016), s.37-90.

Birleşmiş Milletler (BM), Ülke İçinde Yerinden Olma Konusunda Yol Gösterici İlkeler. Brookings Enstitüsü *Yerinden Olma Projesi*, Washington, D.C., Erişim tarihi:03.10.2022. <https://www.brookings.edu/blog/africa-in-focus/2022/03/17/climate-migration-deepening-our-solutions/>.

BMMYK (UNHCR), (2001). Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği, *Dünya Mültecilerinin Durumu 2000: İnsani Yardımın Elli Yılı*, Ankara.

Castles Stephan, Miller Mark. J., 'Göçler Çağı Modern Dünya'da Uluslararası Göç Hareketleri', *İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları*, (2008).

Çakır, Sabri, 'Geleneksel Türk Kültüründe Göç Ve Toplumsal Değişme', *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi Jurnal of Social Science*, Sayı:24, (2011), s. 129-142.

Demir Adem, Independent, AB'nin Göçmen Politikası "Bizden Ve Öteki" Üzerine Kurulu: Beyaz Tenli, Renkli Gözlü Ve Hıristiyan Oldukları İçin Duygular Farklı. Erişim tarihi: 25.09.2022, <https://www.indyturk.com/node/481476/dünya/abnin-göçmen-politikası-bizden-ve-öteki-üzerine-kurulu-beyaz-tenli-renkli-gözlü-ve>

Doğan, Vural, 'Türk Vatandaşlık Hukuku', Ankara, (2006), s.66.

Durugönül, Esmâ, 'Sosyal Değişime, Göç Ve Sosyal Hareketler', *II. Ulusal Sosyoloji Kongresi: Toplum ve Göç, DİE*, Ankara, (1997), s. 95-100.

Dünya Gazetesi, Avrupa Birliği, Sığınmacıları Kabul Eden Üyelerine Destek Sağlayacak, Erişim tarihi: 12.10.2022, <https://www.dunya.com/dunya/avrupa-birligi-siginmacilari-kabul-eden-uyelerine-destek-saglayacak-haberi-652815>.

Euronews, Avrupa'nın Ukraynalı Mültecilere Sınırlarını Açmasına Suriyelilerden Çifte Standart Eleştirisi, Erişim tarihi:

15.09.2022, <https://tr.euronews.com/2022/03/06/avrupa-n-n-ukraynal-multecilere-s-n-rlar-n-acmas-na-cifte-standart-elestirisi>.

Gemici, Nur, Birinci, 'Çalışma Hayatında Dezavantajlı Bir Grup: Göçmenler', *İş ve Hayat*, 2/4, (2016), s. 239-261.

Gökdere, Ahmet, Y., 'Yabancı Ülkelerde İşgücü Akımı Ve Türk Ekonomisi Üzerindeki Etkileri', *İş Bankası Kültür Yayınları*. s.56.

Human Rights Watch, *Yunanistan: Sınırdaki Mültecilere Yönelik Şiddet*, Erişim tarihi: 11.10.2022, <https://www.hrw.org/tr/news/2020/03/17/339568>

ILO, Göç Terimleri Sözlüğü, *Uluslararası Göç Hukuku*, No: 18, İsviçre. Erişim tarihi: 27.08.2022, http://www.goc.gov.tr/files/files/goc_terimleri_sozlugu.pdf,

IOM, 'Uluslararası Göç Hukuku, *Göç Terimler Sözlüğü*', No: 18, İsviçre, (2009), s.35.

Kanat, Selçuk, Zenginoğlu, Samet, 'Avrupa Birliği'nin Suriyeli Mültecilere Yönelik Yaklaşım Ve Politikaları', *Route Educational and Social Science Journal*, 4/3, (2017), s. 20-32.

Karakaş, Deniz, 'Mülteci Sorunu Çerçevesinde Avrupa Birliği – Türkiye İlişkileri', *Ormer Enstitüsü*, No: 16, (2016), s.3.

Khalid, Saif, Aljazeera, Understanding Europe's Response to Ukrainian Refugee Crisis, (2022), <https://www.aljazeera.com/news/2022/3/10/qa-why-europe-welcomed-ukrainian-refugees-but-not-syrians> , Erişim tarihi: 15.09.2022.

Kurapov, Anton, Pavlenko, Valentyna, Drazdov, Alexander, Bezliudna, Valentyna, Reznik, Alexander, İsralowitz, Richard, (2022): Toward an Understanding of the Russian-Ukrainian War Impact on University Students and Personnel, *Journal of Loss and Trauma*, DOI: 10.1080/15325024.2022.2084838, ISSN: (Print) (Online) *Journal homepage*: <https://www.tandfonline.com/loi/upil20>

Lloyd, Armağan, Take, Sirkeci, İbrahim, 'Ukrayna'dan Mülteci Akışına Uzun Vadeli Bakış: Savaş, Göç Ve Güvensizlikler', *Göç Dergisi*, 9/2, (2022), s. 265-280.

Nezih, Orhan, ILO, *Mültecileri Anlamak, Mültecileri Anlatmak*. Erişim Tarihi: 27.08.2022. https://dspace.ceid.org.tr/xmlui/bitstream/handle/1/1747/wcms_734370.pdf?sequence=1&isAllowed=y ,

Polat Gizem, Anadolu Ajansı, *Avrupa'nın "Siyasi" Mülteci Rejimi*, Erişim tarihi: 27.09.2022. <https://www.aa.com.tr/tr/analiz/avrupanin-siyasi-multeci-rejimi/2578509>.

Poyraz, Hacı, Mehmet, 'Rusya-Ukrayna Savaşının Avrupa'ya Yansımaları', *SETA Analiz*, Sayı 369, (2022). S. 16.

Reuters, *Arab Refugees See Double Standards in Europe's Embrace Of Ukrainians*. Erişim tarihi: 28.09.2022 <https://www.reuters.com/world/arab-refugees-see-double-standards-europes-embrace-ukrainians-2022-03-02/>.

Sirkeci, İbrahim, 'Ukrayna Savaşı Ve Büyük Kriz', *Göç Dergisi*, 9/2, (2022), s. 179-180.

Stratejik Düşünce Enstitüsü, Avrupa'dan Sığınmacılara Çifte Standart, Erişim tarihi: 11.10.2022. <https://www.sde.org.tr/avrupa/avrupadan-siginmacilara-cifte-standart-haberi-26120>

Tokatlı, Seda, Gözde, 'Soğuk Savaş Dönemi Güvenlik Algısında Yaşanan Değişim ve Uluslararası Sistemin Değişen Dinamikleri', *VAKANÜVİS-Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, 7(1),(2022), s.376-406.

Toros, Aykut, 'Sorunlu Bölgelerde Göç', *Global Strateji Enstitüsü*, Ankara, (2008), s.9.

UNHCR, *BM Mülteciler Yüksek Komiserliği, Ukrayna Mülteci Durumuna İlişkin Veri Partalını*, Erişim tarihi :9 Eylül 2022. <https://www.unhcr.org/tr/35453-unhcr-updates-ukraine-refugee-data-reflecting-recent-movements.html>

Extended Abstract

Many people from different parts of the world leave their geography due to reasons such as war, poverty and natural disasters and migrate to other countries for a better future and life. With Russia's military operation in Ukraine, millions of Ukrainian citizens have passed to European countries and become refugees. European countries have also implemented an open-door policy and given great support to Ukrainian refugees. However, the fact that European countries have taken a strict attitude towards accepting refugees from regions such as Asia, Africa and the Middle East for years has brought along criticisms that Europe distinguishes between refugees. In this study, a critical evaluation will be made on the policy differences of Europe between Ukrainian refugees and refugees from other countries.

European countries, II. After the World War II, it achieved a certain level of prosperity and prevented the emergence of an environment of conflict in Europe again. The institutionalization of the EU and the strengthening of democracy have also contributed to the economic growth of European countries. In this period, when European countries reached a great level of development, they were able to distance themselves from the problems experienced in other countries of the world. When faced with the problem of refugees coming to Europe from troubled regions, it tried to keep refugees away from Europe with its strict policies. It is seen that these harsh policies applied to refugees from Africa, Afghanistan and the Middle East are not applied to the Ukrainian refugees who emerged as a result of Russia's attack on Ukraine.

In the refugee crisis that emerged with the Syrian war and the occupation of Afghanistan, European countries that closed their borders and even closed their borders with walls and wire fences have made an intense effort to prevent the passage of refugees. However, he sent some of the refugees who managed to cross into Europe to Turkey within the framework of the 'Readmission' agreement with Turkey. What are the main factors behind Europe's opening the doors to Ukrainians, despite these measures taken against refugees from other parts of the world? Factors such as seeing Ukrainians as

Europeans, feeling close to them religiously, being white, separating Europeans from Russia geographically by Ukraine and protecting them from direct dangers from Russia were effective.

It would not be right to say that EU countries have a common refugee policy. Because this situation can be easily understood from the absence of a standardized refugee policy among the countries of the Union. When the applications of refugees or asylum seekers from European countries are examined, it is seen that each country has different procedures. However, there are serious differences between countries in terms of benefiting from economic and social rights after the admission of individuals. On the other hand, although the visa type envisaged to be used for humanitarian purposes has been created within the EU visa system, it is seen that refugees or asylum seekers who apply for this purpose generally receive a negative response.

The refugee crisis that emerged with Russia's invasion of Ukraine deeply affected Europe. European countries, which remained unresponsive in previous refugee crises or acted according to the situation, acted very quickly on the issue of Ukrainian refugees. In addition to governments, media outlets, non-governmental organizations and European citizens have generally supported Ukrainian refugees and acted in the opposite direction of their negative attitudes towards Syrians. Below are statements from the leaders of European countries regarding Ukrainian refugees and some statements about the news in the media.

When we look at the general policy of the European Union regarding the political instability in Syria and the resulting migration movements, we can say that it does not have a different attitude beyond voicing the issue or seeking a solution to the problem diplomatically. There are numerous examples that show that Europe has remained unresponsive to the humanitarian drama in Syria. For example, due to the massacre of 108 civilians, 32 of whom were children, in the Hula region of Syria in May 2012, the only thing that the European Union member states could do was to declare their Syrian ambassadors in their own countries 'person nongrate'. On Syria, other members of the union continued in this line. They preferred to

remain indifferent to this problem until the Syrians reached the gates of Europe. While the world public expects Europe to be tolerant towards Syrian refugees, the attitude of the union, on the contrary, has been exclusionary / marginalizing.

On February 21, 2022, Russian President Vladimir Putin announced that he recognized the independence of the separatist Luhanska and Donetsk regions in eastern Ukraine and that Russian military soldiers would fulfill the task of "keeping the peace". Following this statement, the Russian Parliament authorized Putin to use military force outside the borders of the country. Immediately after Russia's decision to invade, a state of emergency was declared in Ukraine. Russia started to occupy Ukraine on February 24, 2022, and explosions occurred in many parts of the country, including the capital, Kyiv. Although the European Union is not one of the warring parties, in the statements it made after these developments, it announced that it would accept all possible refugees from Ukraine. After this statement, it was stated that even on the second day of the war, about 50 thousand Ukrainians crossed into Europe.

According to the data published by the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), more than 10 million people have departed from Ukraine to go to various countries since the invasion of Russia on February 24. The increasing conflicts with the beginning of the occupation, causing the death of civilians and the damage to the civilian infrastructure in the settlements, pushed the people to seek help in terms of safety and security. According to the latest UNHCR data, the net number of Ukrainians leaving the country is 10 million 107 thousand 957. According to UN data, the number of registered refugees in Europe is 6 million 162 thousand people. The number of Ukrainians registered in Temporary Protection or a similar national protection program in Europe was determined as 3 million 745 thousand. According to the compiled data, it is seen that the country that accepts the most refugees is Poland, which hosts close to 5 million people. Apart from Poland, countries such as Romania, Hungary, Moldova and Slovakia are among the countries that feel the refugee burden the most. Some of the Ukrainian refugees who crossed into Poland went from here to other parts of Europe.

With Russia's occupation of Ukraine, millions of Ukrainians became refugees and many preferred to go to European countries. Preferring to remain unresponsive in previous refugee incidents, Europe has opened its doors to Ukrainian refugees until the end. Governments, non-governmental organisations, media and citizens... Almost all of Europe has mobilized for Ukrainian refugees. When the reasons why Europe is tolerant towards Ukrainian refugees are examined, it is seen that there are reasons such as the fact that Ukrainians are Christian, Russia is seen as a threat to Europe, the war took place at the gates of Europe, Ukrainians are culturally similar to Europeans and are seen as more modern than other refugees.

The European Union, which gives advice to the countries of the world regarding human rights and immigrant rights, does not comply with these principles when it comes to its own security, and does not refrain from violating human rights when it comes to its own interests. Although the attitude of the Union in its fight against migration seems principled in theory, it is seen that it exhibits a pragmatic approach in practice. Refugees who took refuge in Europe with the dream of escaping from their countries to save their lives and living in better conditions and seeing value are faced with an exclusionary attitude. The European Union does not hesitate to ignore the 'respect for human rights', which is constantly emphasized and presented as one of the basic conditions of being a member of the Union, when it comes to refugees.

Syria, Afghanistan and Africa etc. Preferring to remain silent about the refugees coming from the regions, Europe softened its stance in the face of the reactions that resulted from the deaths of hundreds of refugees in the Mediterranean and had to accept some Syrians, even if they were few. The European countries, which announced that they would accept Ukrainian refugees even before the invasion of Russia had started, clearly showed that they made a distinction between refugees.